

Sammanfattning av trender/farhågor/förhoppningar för LB

Sammanställningen är gjord utifrån inkomna synpunkter från länen. Alla län har haft möjlighet att ge synpunkter men alla har inte inkommit med synpunkter. Det som är redovisat nedan har lyft upp av flera län.

Generellt

Landsbygdsprogrammet har ca 1000 budgetar. Skånes erfarenhet att avsluta "Diversifieringsstödet för sockernäringen" säger att ju färre delbudgetar som måste hanteras av nationella beslutsfattare desto större möjlighet har länen att besluta ut alla medel. Det kommer att vara omöjligt att utnyttja en hel åtgärdsbudget bl.a. beroende på att utnyttjade beslutade medel av sökande återförs budgeten vid slutrekvisition. Om vi då har 1000 budgetar med låt oss säga 50000 kr kvar i varje budget blir det mycket utnyttjade medel. Vi föreslår därför att man tittar på en lösning som en bit in i 2012 aggregerar så många åtgärder i respektive axel som möjligt. Detta hindrar inte att man på länsnivå håller åtgärdsbudgetar och markerar var olika beslut tillhör för åtgärd men en flexibilitet är nödvändig för fullständigt utnyttjande.

Vi ser redan effekten av inläsning av pengar i olika åtgärder och utmaningar. Att vi inte kan ge pengar till bra projekt p.g.a. att vi inte får flytta pengar som behövs mellan åtgärder.

Den första omfördelning av i länen utnyttjade medel måste vara tillgänglig för beslut senast vid årsskiftet 2012. Täta uppföljningar av medelsåtgången behövs sedan under 2012-13 för ytterligare omfördelningar.

Programmet har varit framtungt (som var planerat) och under resterande perioden från 2011-13 finns det fler åtgärder inom axel 1 o 3 där medel saknas för nya stödbeslut. Detta innebär risk att många får avslag på ansökan och en negativ bild skapas. Det kan också innebära att investeringsviljan på landsbygden minskar.

Förhoppningar är att ÖK satsat på efterfrågade stödåtgärder i rätt delar av landet.

Administrationsbördan i hanteringen av företags- och projektstöd behöver ses över och effektiviseras. Ett utvecklat datastöd med tillhörande digitalt ansökningsförfarande är en nödvändighet för att kunna göra större effektiviseringsvinster.

Det är både en resursfråga i handläggningsarbetet men även en attraktionsfråga hos sökande.

Alla utbetalningsansökningar granskas i flera led och projektägare och företagare får därför vänta på utbetalningarna. Jordbruksverket bör därför se över regelverket och göra en analys av om kraven på granskning står i proportion till de finansiella fel man hittar. Ett annat sätt att jobba kan vara utifrån stickprov. Problemet kommer att växa eftersom antalet utbetalningsansökningar inom framförallt Leader kommer att öka kraftigt.

Vi önskar inte några stora förändringar utan efter programmets första år med mycket arbete på mobilisering behöver vi nu få jobba vidare för att slutföra programperioden.

Axel 1

Den svenska primärproduktionen går ju in i allt djupare kris: grisarna, köttet och den allt minskande mjölkproduktionen. Krafttag borde kanske göras nu i flera driftsgrenar för att vända kurvan. Mjölkdiransken drar igång satsningar för att vända minus till plus för mjölken. Köttföretagarna (inkl. gris) jobbar i uppförsbacke och behöver stöd och hjälp för att vända kurvan. Vi ser en ökad investeringsvilja i många delar av landet men det finns län idag som inte har medel kvar för att kunna möta den ökade efterfrågan på stöd till investeringarna.

Kanske borde resurserna satsas på att rädda primärproduktionen för vad blir det av Matlandet Sverige annars?

Inlåsnings av jordbruksmark är ett problem och att få till generationsskifte på aktuella företag är viktigt för produktionen. Intresset för startstöd är stort och en hel del län börjar få slut på medel i den åtgärden. Mycket viktigt att kunna arbeta med detta stöd då det fungerar som ett "smörjmedel" för att generationsskiften ska genomföras. Det är dock många gårdar som fortsatt inte har en naturlig övertagare.

Detta är en förutsättning för ökad produktion!

Samarbetsåtgärden är i sitt nuvarande skick oattraktiv både hos sökande och handläggare. Den behöver kraftfullt ses över för att bli användbar alternativt stängas ned. Vi bedömer däremot att det finns ett behov av verktyget projektstöd för jordbruksnäringens utvecklingsfrågor inom Landsbygdsprogrammet.

Samarbete gröna näringen – gör den mera attraktiv! Detta gäller även Infrastruktur!

Axel 2

Miljöersättningar

Den tydligaste trenden inom miljöersättningarna är att stödet till ekologisk produktion har gett fler och fler certifierade producenter, d.v.s. lever upp till målsättningen.

Utvald miljö - miljöinvesteringar

Trenden inom utvald miljö under början av 2011 är generellt sett hyfsat stort för de högst prioriterade insatserna:

- Restaurering av betesmarker och slåtterängar
- Restaurering av överloppsbyggnader och trädgårdsgårdar

Vad gäller arbetet med de övriga insatserna är dessa främst efterfrågestyrda.

Det har varit problem att få markägare och brukare intresserade av de satsningar (fosfordammar, skyddszoner och reglerbar dränering) som infördes under 2010 samt för att restaurera våtmarker.

Vår förhoppning är, att med mer riktad information och en höjd ersättningsnivå för våtmarker, få fler ansökningar inom dessa insatser.

Många ärenden i utvald miljö ger många och beloppsmässigt små ärenden. Antalet ansökningar ökar stadigt i takt med att information om stödmöjligheterna når brukarna. Vår förhoppning är att vi i framtiden ska se fler större projekt inom insatsområdena för att få en bättre effekt på utvecklingen i områdena.

Axel 3

I axel 3 är den övriga offentliga medfinansieringen ett fortsatt problem som kan innebära fokus på de stödbeslut som ger medfinansiering på bekostnad av andra efterfrågade stödbeslut.

Vi förutspår att den offentliga medfinansieringen kommer att bli ett allt större bekymmer inom axel 3:s åtgärder.

Kompetensutveckling

I många län börjar medlen för kompetensutveckling i Axel 1 att ta slut. Här ser vi att efterfrågan kommer att överstiga tillgången på medel framöver.

Vi förordar starkt möjlighet till utvidgning av budgetutrymmet för åtgärd 111.

När det gäller projekt är åtgärden kompetensutvecklingen för axel 3 på stark frammarsch. Den största inriktningen är mot Matlandet därefter kommer turistprojekten.

Leader

I många Leader områden är det bra beslutstakt på ansökningar om stöd. Däremot är det ett orosmoln vad gäller ansökan om utbetalning och hanteringen runt denna. Detta kan bli en stor anhopning på länsstyrelserna.

Betänk problemet med utbetalningarna av de nationella projekten!

Att få in kompletta utbetalningsansökningar kan vara svårt trots att Leaderkontoren gör insatser för att stötta projektägarna.

Byråkratin tar onödigt mycket resurser för både LAG och Länsstyrelsen och behöver förenklas.

När det gäller Leader ser vi tydligt att fler projektägare söker stöd för förstudier innan de eventuellt riggar för ett större projekt.

De farhågor vi ser är att pengarna inom axel 1 och axel 2 är mycket lite nyttjat, främst axel 1. Vi hör att Leaderområdena är oroliga för att inte få in projekt inom axel 1 och 2.

Vi tror att projektidéer som hamnar inom axel 1 vanligtvis handlar om större projektidéer med stora kostnader och därför passar de inte inom Leader som inte har så stora pengar att dela ut.

LAG-grupperna har börjat fundera på att skapa egna paraplyprojekt inom främst axel 1, men även axel 2, för att försöka få igång projekt ute på landsbygden. Det vore bra om LAG fick in fler projekt av större karaktär, som kanske ger större effekt ute på landsbygden. Många av de projekt som det beslutas om idag är oftast inte så stora och tar längre tid att visa på någon effekt.

Sammanfattat av Christel Benfalk 2011-05-20